

ISSN 0027-8084
УДК 808.61/.62

ИНСТИТУТ ЗА СРПСКИ ЈЕЗИК САНУ

НАШ ЈЕЗИК

XXXIX/1–4

БЕОГРАД
2008

маш.

НАШ ЈЕЗИК

Књига XXXIX

Св. 1–4 (2008)

САДРЖАЈ

Ч л а н ц и

Приступ српским речима <i>он</i> и <i>неко</i> усклађен с актуелним теоријским виђењима (МИЛКА ИВИЋ)	3
Велико слово „из поштовања“ (МИЛАН ШИПКА)	5
Творба, значење и дефлекција именица на <i>-истѝ(a)</i> (МИЛАН ШИПКА)	19
О проблемима превођења неких лексичких јединица из области православне духовности са руског на српски језик (РУЖИЦА БАЈИЋ)	35
О неким поступцима лексикографске обраде твореница (ВЛАДАН ЈОВАНОВИЋ)	43
О принципима за израду речника колокација у српском језику (ГОРДАНА ШТРБАЦ)	53
О облицима глагола <i>(-)бд(ј)еѝи</i> и <i>снабд(ј)еѝи</i> (МАРИНА СПАСОЈЕВИЋ)	69
<i>Бесѝослен</i> или <i>незайѝослен</i> (МИРЈАНА ГОЧАНИН – ИВАНА ЛАЗИЋ-КОЊИК)	81

П р и к а з и

Милка Ивић, <i>Лингвистички огледи</i> , Треће, допуњено издање (МАРИНА СПАСОЈЕВИЋ)	87
В. П. Гудков, <i>Исследование частных вопросов истории славянских языков</i> (МОТОКИ НОМАЋИ)	91
<i>Зборник Маѝице срѝске за славистичку 71–72</i> (МАРИЈА МИЛОСАВЉЕВИЋ)	95
Нова истраживања језичке слике стварности (СРЕТО ТАНАСИЋ)	101

Ново о творби именица у српском језику (ВЛАДАН ЈОВАНОВИЋ).....	105
Милан Шипка, <i>Култура говора</i> (МАРИНА НИКОЛИЋ)	111
Од пописа преко описа до прописа – <i>Језичке доумице</i> , књига друга (ДРАГАНА НАСТАНОВИЋ)	115
Др Софија Мићић, <i>Медицински речник: енглеско-српски</i> , <i>српско-енглески</i> (ИВАНА ЛАЗИЋ-КОЊИК).....	119
<i>Српски језик у (кон)тексту</i> (МИЛИЦА МАРЈАНОВИЋ)	123
Biljana Radić-Bojanić, <i>Diskurs elektronskih časkonica na engleskom i</i> <i>srpskom jeziku, neko za chat?! (БОЈАНА МОЈСИЛОВИЋ)</i>	129

МИЛАН ШИПКА
(Сарајево)

ТВОРБА, ЗНАЧЕЊЕ И ДЕКЛИНАЦИЈА ИМЕНИЦА НА *-ИСТ(А)*

Иако именице овога типа већ више од стотину година привлаче пажњу наших граматичара, ипак нема целовитих, а још мање јединствених, одговора на сва питања у вези с њиховом творбом, значењем и променом. Аутори радова који су се бавили тим именицама приступају им углавном парцијално (или само са становишта творбених модела и значења, или пак њиховог основног облика и облика у промени), а писци савремених граматика не посвећују им готово никакву пажњу, иако у говорној пракси има недоумица у вези с њиховом употребом. Стога се овде именице на *-ист(а)* разматрају целовито и детаљно, уз критички осврт на њихову досадашњу обраду у стручној литератури. На основу темељите анализе дају се и предлози како да се експлицитном граматичком и правописном нормом уреди употреба именица на *-ист(а)* у савременом српском стандардном језику.

Кључне речи: именице, творба, суфикс *-ист(а)*, значења, деklinација, говорна пракса, експлицитна норма, српски (и хрватски) језички стандард.

0. Именице са суфиксом *-ист(а)* честе су у савременом српском језику и о њима је досад, изнесећи различите тврдње и мишљења, писало више аутора (од Маретића 1899 до Клајна 2003). И поред тога, нека битна питања у вези с њиховом употребом у стандардном језику нису регулисана експлицитном нормом, па отуда и доста недоумица и колебања у говорној пракси. Све је то довољан разлог да им се посвети посебна пажња. Овде ћемо размотрити (1) порекло и продуктивност суфикса *-ист(а)* у српском језику, (2) основе од којих се изводе именице помоћу тог суфикса, (3) значења именица тога типа, (4) акцентуацију, (5) заступљеност алтернативних облика у номинативу јединице (на *-ист* или на *-иста*) у књижевном језику и говорној пракси, (6) деklinацију у једнини и множини оба та облика, такође, према стању у књижевном језику и говорној пракси, (7) однос нормативиста према њиховој промени и, у вези с тим, заступљеност у граматикама, правописима и речницима књижевног језика, (8) предлог нормативних решења у вези с именицама на *-ист(а)*, посебно с њиховом деklinацијом, те, на крају, (9) сугестије за дефинисање одговарајућих експлицитних норми у актуелним нормативним приручницима (граматикама, правописима и речницима српског језика), у смислу њиховог прецизирања и осавремењивања.

1. Несумњиво је да је суфикс *-ист(а)* страног (грчко-латинског) порекла. Он се не јавља само у српском, него и у другим европским језицима, словенским и несловенским, по чему се може сматрати интернационалним, како га квалификује Клајн (2003: 242). О његовој продуктивности у нашем језику постоје различита мишљења. Двојица аутора творбе речи у хрватском и српском језику, Бабић 1986 и Клајн 2003, у вези с тим износе супротне оцене. Први констатује следеће:

„Izvedenice sa sufiksom *-ist* dosta su brojne, ali je sufiks *-ist* slabo plodan jer je većina izvedenica sa sufiksom *-ist* zapravo preuzeta iz stranih jezika, a s njima i osnovne riječi, tako da sufiks *-ist* u našem jeziku ima tvorbene veze u dobrom dijelu posuđenica“ (Бабић 1986: 307).

Насупрот томе стоји ова констатација:

„-Ист(а) је, као и сродно *-из(а)м*, интернационални суфикс велике продуктивности“ (Клајн 2003: 242).

Бабић, дакле, констатује да је тај суфикс „slabo plodan“ (тј. слабо продуктиван), а Клајн да је „велике продуктивности“, што је педесет година пре њега тврдио и Марковић 1952: 27, истичући како је суфикс *-ист(а)* „врло продуктиван и нове изведенице са тим суфиксом, иако страног порекла, јављају се такорећи свакодневно“, а касније и Станојчић–Поповић 1995: 131 (и у даљим издањима), који прецизирају да је суфикс *-ист(а)* „врло продуктиван у творби именица са значењем имаоца занимања: *арабист(а)*, *германист(а)*, *славист(а)*, *лајтинист(а)* (које значе стручњаке који се баве науком о народу чије је име мотивна реч за њих); *ѿаксист(а)*, *ѿелеграфист(а)*, *журналист(а)*; присталице и припаднике учења, праваца, идеологија: *реалист(а)*, *модернист(а)*, *марксист(а)*, *стируктуријалист(а)*“. Очигледно је да су Бабић 1986 и Клајн 2003 (а с њим и Марковић 1952 и Станојчић–Поповић 1995) имали на уму две различите чињенице: први оцењује степен продуктивности суфикаса *-ист(а)* са становишта творбе у нашем језику, осећајући потребу да при том истакне како је већина изведеница с тим суфиксом „zapravo preuzeta iz stranih jezika, a s njima i osnovne riječi“, што је истина, док други, Клајн 2003, каже да је то „интернационални суфикс велике продуктивности“, што је такође тачно, ако се продуктивност схвати уопштено и не веже искључиво за наш језик.

Бабићеву констатацију потврђује веома мали број именица на *-ист(а)* изведених од домаћих основа. Он сам, на стр. 307. свога рада, наводи само четири: „*kràljist*, *slùhist*, *vèzist* i *zbòrist*“. Клајн изоставља први и четврти Бабићев пример, додајући два нова, тако да их је и по њему свега четири. То су: „у војном речнику *везист(а)*, фамилијарно *слухист(а)* 'ко свира или пева по слуху, ко не познаје ноте', из рускога *ѿарист(а)*. Ћорић 2000 : 220, 229 бележи и *забавист(а)* 'извођач забавног програма“ (243). Николић 2000 има још и *војиславист(а)* / *војиславист(а)* (уз *војиславовац*), што значи: „подражавалац стила песника Војислава Илића у поезији“ (РСАНУ II, 1962 : 762), *врховист(а)* / *врховист(а)* „присталица 'Врховнога комитета', који је сматрао да Македонија треба да се ослободи Турака уз помоћ иностранства, нарочито Бугарске, и да се присаједини Бугарској“ (РСАНУ III, 1965 : 100), дакле, присталица *врховизма*, и *србист(а)* / *србист(а)* (од Срби) „стручњак за српски језик и књижевност; професор српског језика“. Истом творбеном типу као *србист(а)* припадају и *словенист(а)*, *стијарословенист(а)*, а у новије време и *бошњаксист(а)*, које Николић 2000 није регистровао. Можда би се могла наћи још покоја именица с наставком *-ист(а)*

изведена од домаћих основа, али у поређењу с онима чије су основе страног порекла, тих десетак примера заиста је занемарљив број.

На другој страни, констатацију о великој продуктивности суфикса *-истӣ(a)* потврђује бројност изведеница, којима су „као и за *-из(a)м*, основе ... готово увек страног порекла“ (Клајн 2003 : 243). Тако је у Николићевом *Образном речнику српског језика* (стр. 1252–1258) забележено 678 речи с наставком *-истӣ*, које су на одговарајућем месту по азбучном реду (стр. 188–193) дате и у облику на *-истӣа*, уз само неколико изузетака, насталих, вероватно, због непажње, а не зато што ти облици не постоје у говорној пракси. Ако се овом броју додају и именице које Николић 2000 није забележио, без обзира на то јесу ли при састављању тога обратника (a terga) изостављене или су примљене у новије време из других језика, може се рећи да имамо око 1000 речи овога типа, што оправдава изнесену тврдњу о великој продуктивности суфикса *-истӣ(a)*.

2. Именице на *-истӣ(a)* изводе се од именичких и придевских основа. У томе се слажу и Бабић 1986 и Клајн 2003. Уз то Бабић (1986: 308) наводи један пример извођења од глаголске основе: *cizelist* (према *цизелирајџи* М. Ш.). Клајн 2003 оспорава дефиницију значења именице *сїаїїистӣ*, коју даје Ћорић 2000: 218–219, 225, а према којој би се могло закључити да је та именица изведена од глагола *сїаїїирајџи*, дакле, од глаголске основе. Насупрот томе, у РМС глагол *сїаїїирајџи* дефинисан је именицом: „бити статист(а)“, на шта упозорава и сам Ћорић 2000. С тим у вези Клајн 2003: 244–245 каже: „Мислимо да је поступак у речнику оправдан, јер је *сїаїїистӣ* старија реч, а *сїаїїирајџи* је накнадно изведена из њега захваљујући великој популарности суфикса *-ирајџи*“. Према томе, може се закључити да се именице на *-истӣ(a)* творе искључиво од именичких и придевских основа, уз само један изузетак (Бабићев *cizelist*, где је основа глаголска).

2.1. Мада се у принципу слажу да се именице на *-истӣ* изводе од именичких и придевских основа, наша два аутора творбе речи у хрватском и српском језику разилазе се у процени учешћа тих основа у творби појединачних случајева. Тако Бабић 1986: 308 наводи тек неколико именица на *-истӣ* изведених искључиво од придевских основа. То су:

„aktivist → *aktivan član*

civilist → *onaj koji nosi civilno odijelo, koji se bavi civilnom djelatnošću*

dokumentarist → *onaj koji radi dokumentarna djela, koji se bavi dokumentarnom djelatnošću*

internist → *onaj koji se bavi internom medicinom*

maksimalist → *onaj koji teži za maksimalnim*

Slično i *apsolutist, humanist, individualist, modernist, oportunist, realist, sindikalist ...*“ (ib.).

За остале дате примере у вези са значењима именица овога типа нису назначене основе, али се може претпоставити да их аутор узима као именичке, јер генерално констатује да „sufiks *-ist* dolazi na imeničke osnove“ а само „katkada i na pridjevne“ (Бабић 1986: 307).

Насупрот томе, Клајн 2003: 244 доста изведеница овога типа везује за придевске основе, па се у том погледу разилази са Бабићем 1986.

2.2. Анализа два главна дела која се баве творбом речи у хрватском и српском језику показује да нису рашчишћена сва питања у вези с утврђивањем основа од којих се изводе именице с наставком *-ист̑(а)*, па ту материју треба и даље истраживати. Ово утолико пре што ни аутори тих дела у неким случајевима нису сигурни ради ли се о именичкој или придевској основи. Тако Клајн 2003: 243 уз именицу *моралист̑*, коју додаје малобројним изведеницама овог типа од именичких основа „наспрам којих редовно имамо и изведенице на *-из(а)м*“ опрезно, у загради, изражава своју недоумицу: „(уколико није од придева)“. А и неки Бабићеви примери нису баш сигурни, као нпр *internist*, коју реч он без резерве убраја међу оне којима је основа придевска, мада би се могло рећи да је то поименичени придев (*инијерна* у значењу *инијерна медицина*).

3. Ни у одређивању значења именица овога типа досадашње елаборације нису потпуне. У том погледу Бабић 1986 нешто је исцрпнији него Клајн 2003, који се, без улажења у семантичку анализу целокупне грађе, углавном ослања на констатације ранијих истраживача, па у вези с тим каже:

„Два основна значења суфикса *-ист̑(а)* свакако су она која је наводио Стевановић 1954¹: 535, једно с дефиницијом 'присталице и припадници учења и праваца у књижевности и уметности, као и у науци, затим припадници појединих политичких, религиозних и др. покрета', друго описано као 'имаоци ... каквих склоности'“.

У даљој семантичкој анализи именица овога типа треба свакако узети у обзир корисне напомене које даје Бабић 1986 у вези са диференцијацијом значења према основама (именичким или придевским) од којих се изводе, па и оне које „имају појединачна значења“ (стр. 308).

4. Без обзира на акценат именица или придева од чијих се основа изводе, именице с наставком *-ист̑(а)* имају редовно краткоузлазни акценат на слогу који претходи томе наставку: на пенултими ако је наставак *-ист̑*, а на трећем од краја ако је наставак *-ист̑а*: *будист̑ / будист̑а, исламист̑ / исламист̑а, комунист̑ / комунист̑а, колумнист̑ / колумнист̑а, радист̑ / радист̑а, бригадист̑ / бригадист̑а, инијернист̑ / инијернист̑а, комерцијалист̑ / комерцијалист̑а* итд. Бабић 1986: 307 ту чињеницу констатује уопштено, па истиче како ове „izvedenice имају kratkouzlazni акценат на slogu ispred sufiksa“, потврђујући то и акцентовањем свих наведених примера. Тако исто и Стевановић 1964: 536 каже: „Било шта да означавају именице с овим наставком, све оне имају исти краткоузлазни акценат на слогу непосредно испред наставка“. Клајн 2003 о акценту именица овога типа не каже ништа, а ни примере које даје није акцен-

товао, сматрајући, ваљда, да то не иде у творбу речи. Било би ипак неопходно да се у будућој научној и(ли) нормативној граматичкој српског језика, за коју је, као један од прилога, израђена и Клајнова *Творба речи у савременом српском језику*, уз комплетнију анализу творбе и значења именица с наставком -истѝ(а), истакне и чињеница како све те именице, без обзира на значење и акценат речи од чијих су основа изведене, имају краткоузлазни акценат на слогу непосредно испред наставка, као у примерима наведеним на почетку овог одељка.

5. Осим творбе и значења, где, како је већ речено, досадашње елаборације нису потпуне, па су потребна даља истраживања, нужно је детаљно размотрити употребу двојних облика именица овога типа, с краћим (-истѝ) и дужим наставком за творбу (-истѝа), а потом и дефлексију једних и других облика у једнини и множини. С практичнога и нормативног становишта то је изузетно важно, па ћемо стога томе посветити највећи део овога рада.

5.1. Најпотпунији преглед ранијих ставова истраживача у вези с употребом именица овога типа на -истѝ и -истѝа изложен је у *Нашем језику* још пре више од педесет година (Марковић 1952). Ту се констатује да је први о наставцима -истѝ и -истѝа писао Томо Маретић у првом издању своје *Граматишке и стилстичке* (Маретић 1899), не одредивши се том приликом ни за један од два облика који се јављају у говорној пракси, уз разуман став да „за оваке ријечи не може граматик друго рећи, него да треба приčekати, што ће од њих учинити вријеме и обичај“. Након двадесет пет година, међутим, у *Језичном саветнику*, он се одређује, па каже: „Mislim, da je bolje: *idealist, komunist, žurnalist* i t. d. nego *idealista* ...“ (Маретић 1924: 195). А недуго затим, у другом издању *Граматишке и стилстичке* (Маретић 1931) наш најугледнији граматичар прве половине XX века поново је у недоумици, па каже: „... које је писање bolje, teško je reći, osobito kad se ni drugi slavenski jezici ne slažu: Rusi pišu *ist*, a Poljaci i Česi *ista*“. Ни каснији аутори до појаве Марковићева чланка који су се бавили употребом суфикса -истѝ и -истѝа (Ђорђевић и Бошковић) не дају децидиран одговор на Маретићево питање.

5.2. Марковић 1952, међутим, износи своје мишљење да се на то питање може одговорити потврдно, илуструје такав свој став анализом грађе у нашем књижевном језику од Вука па све до средине XX века. На основу те анализе он изводи три закључка:

- 1) Прегледана речничка грађа Института за српски језик Српске академије наука, „која обухвата период од средине XIX века до II светског рата“ показује, „да је број писаца који употребљавају суфикс *истѝа* знатно већи од броја оних код којих је овај суфикс без крајњег а“, тј. да су облици са суфиксом -истѝа већ практично превладали, што потврђују и примери из *Књижевних новина*, *Борбе* и *Политичке* након рата (1945–1952).
- 2) Суфикси -истѝ и -истѝа у неким су се случајевима семантички издиференцирали, па се онај први употребљава у властитим именима (новина, часописа, предузећа), а други у заједничким именицама. „И само наше језичко осећање не бунује се против те диференцијације“ – истиче Марковић 1952: 18. Нормално је, дакле: *Комунистѝ, Комунистѝа, Комунистѝу* ... (*Претѝластѝа на Комунистѝ, Чѝиѝао сам ѝоу Комунистѝу, Информација је ѝреузетѝа из Комунистѝа* и сл. „Тако је и 'Турист' име предузећа у Београду за смештај путника, а *ѝуристѝа* (обичније него *ѝуристѝ)* сам пут-

ник“ (ib.). Овоме се могу додати и други примери као што је: *Славистӣ, Славистӣа, Славистӣу* ... (назив часописа) према *славистӣа, славистӣе, славистӣи* ..., што је чешће него *славистӣ, славистӣа* (онај који се бави славистиком), *Инијуристӣ, Инијуристӣа, Инијуристӣу* ... (без опозиције према заједничкој именици, која не постоји) и сл.

- 3) И српски и хрватски писци имају наставак *-истӣ* и *-истӣа*, па се на питање „да ли је суфикс *истӣа* само код српских писаца, а *истӣ* само код хрватских?“ не може дати позитиван одговор, што значи да се та два суфикса, према Марковићу 1952, нису варијантски издиференцирала.

5.3. Стевановић 1964 не потврђује први Марковићев закључак (о превладавању облика на *-истӣа*). Он каже: „Већина именица на *-истӣ* употребљава се још и с једним *-а* на крају, у коме случају оне мењају промену по падежима: уместо по промени именица м. рода на сугласник, оне се онда мењају по промени именица ж. рода са завршетком *-а*“. На основу ове констатације може се извести закључак да све именице овога типа немају наставак *-истӣа*, него само „већина“, што, према грађи коју даје Николић 2000, није тачно (в. напред под 1). У вези с двојаким обликом наставка именица овога типа (*-истӣ* и *-истӣа*) Клајн 2003: 242 с правом констатује: „У српском је обичнији са *-а* на крају ...“, чиме оповргава Марковићев трећи закључак да у употреби крајних и дужих облика нема никаквих разлика између српске и хрватске језичке праксе. Тако је и у његовом *Речнику језичких недоумица*: „**ист(а):** *реалистӣа, егосистӣа, социјалистӣа* итд. (обичније) и *реалистӣ, егосистӣ, социјалистӣ*. Множина је данас у сваком случају на *-и* (*реалистӣи* итд.)“ (Клајн 2000: 115). Исто је и у првом издању тога дела (Клајн 1981: 51), где стоји: „**-ист(а).** У *IsV* (тј. источној варијанти – М. III.) обичнији су облици *realista, egoista, socijalista* итд., у *ZV* (тј. западној варијанти) само *realist, egoist, socijalist*. Множина је данас у сваком случају на *-и* (*realisti* итд.)“. У том је погледу сасвим одређен и Бабић 1986: 306, који каже:

„Суфикси *-ist* и *-ista* dolaze u istim tvorbama i u istom značenju tako da mogu supostojati obje imenice, ali su izvedenice sa *-ista* znatno rjeđe od usporednica na *-ist*. Може се рећи да у хрватском књижевном језику standardно треба бити само *-ist*. То се може оправдати овим разлозима:

- a) jer je sufiks *-ista* rjeđi i u tvorbi i u upotrebi,
- b) jer se mjesto svake izvedenice sa *-ista* može upotrijebiti izvedenica sa *-ist*,
- c) jer se *-ist* bolje uklapa u sustavne odnose: veća podudarnost oblika oblika i značenja; u jedнини postoji kolebanje oblika od *-ist* i oblika od *-ista*, u множини се у знатној претежности употребљавају облици од *-ist*,
- d) суфикс *-ist* prema tome pridonosi tvorbenoj, morfološkoj i semantičkoj stabilnosti hrvatskoga književnog jezika“.

Хрватска нормативистика, и иначе склона „праволинијским“ решењима, често и без обзира на стање у пракси, прихватила је овај Бабићев став. Ту чињеницу потврђује већ и Бродњак 1993. Он у своме *Rezlikovnom rječniku srpskog i hrvatskog jezika* у српској колони даје облике *aktivista* (стр. 8), *atomista* (стр. 12) итд., а у хрватској: *aktivist, atomist* (ib.), што је касније потпуно превладало на хрватској страни, док такав речник на српској страни (Пирилов 1989), иако одмеренији и поузданији од Бродњака 1993 (који је пун натегнутих, лажних разлика) ову стварну разлику између српског и хрватског не региструје.

Може се, дакле, рећи да је краћи облик суфикса именица овога типа (-исџ) данас карактеристичан за хрватску стандарднојезичку норму, а у доброј мери и тамошњу говорну праксу, док је облик с додатком -а (-исџа) у српској говорној пракси углавном превладао, па би то стање требало потврдити и експлицитном (стандарднојезичком) нормом, али без одбацивања облика -исџ, који се још увек може срести и на српској страни, бар у номинативу јединице и редовно у облицима множине, па нема основа да се прогласи нестандартним.

Занимљиво је да се ниједан од каснијих аутора који су се бавили проучавањем и описом творбе и значења именица на -исџ(а) не осврће на констатацију, коју износи Марковић 1952: 18 да се двојни облици суфикса -исџ / -исџа диференцирају делимично и семантички (в. напред под 5.2. други закључак).

6. С практичног становишта, због непостојања јасне експлицитне норме и недоумица које се у вези с тим јављају, најактуелније је и најважније питање у оквиру ове теме промена именица с наставком -исџа у савременом српском стандардном језику.

6.1. С обзиром на опредељење за облике на -ист, у хрватској стандарднојезичкој норми и пракси, под строгом контролом лектора, нема никаквих недоумица. Именице овога типа мењају се ту као и све друге именице мушкога рода на сугласник, дакле: *bùdist, bùmista, bùmistu..., ràdist, ràdista, ràdistu..., brigàdist, brigàdista, brigàdistu..., ekonòmist, ekonòmista, ekonòmistu..., komercijàlist, komercijàlista, komercijàlistu..., komùnist, komùnista, komùnistu...,* а у множини: *bùdisti, bùmistā, bùmistima..., ràdisti, ràdistā, ràdistima..., brigàdisti, brigàdistā, brigàdistima..., ekonòmisti, ekonòmistā, ekonòmistima..., komercijàlisti, komercijàlistā, komercijàlistima..., komùnisti, komùnistā, komùnistima* итд.

Мада се у разговорном језику, па понегде и у медијима, могу срести и облици на -исџа, у хрватској службеној и јавној комуникацији употребљавају се доследно само облици на -исџ, с променом по I деklinационој врсти и у јединици и у множини. Тако у загребачком *Jutarnjem listu* (JL, 11. 7. 2007, 25) стоји крупан наслов: *Dnevnik ruskog turista*, а поводом победе на чувеној Сињској алци, у истом је листу (7. 8. 2007, 38) објављена велика репортажа с наднасловом *U domu Tina Radanovića, nezaposlenog kriminalista, slavodobitnika* 292. *Alke*.

6.2. У српској говорној пракси, као што је већ речено, превладали су облици на -исџа, али се, мање-више само у номинативу јединице (у укрштеним речима нпр. редовно), задржао и облик на -исџ. У осталим падејима јединице именице овога типа имају наставке III деklinационе врсте (женског рода), и то чак и кад се у номинативу јединице завршавају на -исџ. Биће, дакле: *будисџа, бумисџе, бумисџи..., радисџа, радисџе, радисџи..., бригadisџа, бригadisџе, бригadisџи..., еконòmисџа, еконòmисџе, еконòmисџи..., комерциjàлисџа, комерциjàлисџе, комерциjàлисџи..., комùnисџа, комùnисџе, комùnисџи...* Тако онда и *будисџ, бумисџе, бумисџи..., радисџ, радисџе, радисџи..., бригadisџ, бригadisџе, бригadisџи..., еконòmисџ, еконòmисџе, еконòmисџи..., комерциjàлисџ, комерциjàлисџе, комерциjàлисџи..., комùnисџ, комùnисџе, комùnисџи...*

6.2.1. Изузетак су именице на -исџ у значењу властитог имена (новина, часописа, предузећа и сл.), које се мењају по I деklinационој врсти, као именице мушкога рода на сугласник: *Комùnисџ, Комùnисџа, Комùnисџу...* (име листа): *Претййлаџа на Комунисџ. – Чиџао сам џо у Комунисџу. – Информа-*

ција је преузећа из Комуниста; Турист, Туриста, Туристу (име туристичке организације у Београду): Узели смо аранжман за летивање преко Туриста – Он ради у Турист; Славист, Слависта, Слависту... (име часописа): Први је чланак објавио у Слависту – Скуј у организацији Слависта; Интурист, Интуриста, Интуристу... (име руске туристичке организације): Путовали смо у Совјетски Савез преко Интуриста и сл. (в. о томе у тачки 5.2. под 2). Било би сасвим необично, па то српска говорна пракса не би никако ни прихватила: Читао сам то у Комунисти – Узели смо аранжман за путовање преко Турист – Први чланак објавио је у Слависти – Путовали смо у Совјетски Савез преко Интуриста и сл., али је, насупрот томе, нормално: У том комунисти имали су доброг сарадника – Сазнали смо то од једног стираног слависта и сл., док су облици: комунист, комуниста, комунисту: У том комунисту имали су доброг сарадника – или: славист, слависта, слависту: Сазнали смо то од једног стираног слависта – данас готово потпуно страни српском језичком осећању, па је стога други део констатације изречене пре више од педесет година да „Читао сам у 'Комунисту' и Добио сам собу од 'Туриста' – звучи ... обично, обичније него: Дао сам књигу једном комунисту и Видео сам једног туриста“ (Марковић 1952: 18) – недовољно резолутан, јер оно „једном комунисту“ и „једног туриста“ није тек мање обично, него баш необично у српској говорној пракси.

6.2.2. Осим наведеног изузетка, који је добро запазио Марковић 1952: 18, а који каснији аутори радова о именицама на *-ист(а)* неоправдано занемарују, посебно они на српској страни, за које би тај податак требало да буде релевантан, има још један случај за који је карактеристичан само облик мушког рода (као у именица I деклинационе врсте). То су везе с бројевима два, три и четири: два бициклста, три бициклста, четири бициклста, где облик генитива јединине стоји на месту некадашњег дуала. Ту никако не би ишло: два бициклста, три бициклста, четири бициклста. Могућа је, и још је обичнија, конструкција с бројном именицом + генитив множине, опет мушког рода: двојица бициклста, тројица бициклста, четворица бициклста. Али ако именица на *-ист(а)* стоји уз бројеве два, три и четири, увек је ту облик генитива јединине мушког рода (с падежним наставком *-а*), а никако женског (с наставком *-е*), како је иначе у употреби именица тога типа у српској говорној пракси. То би био други изузетак од датог правила, који би требало да имају на уму писци нормативних граматика српског језика.

6.3. У множини именице на *-ист(а)* имају само облике мушког рода, мењају се, дакле, као и све друге именице тога рода на сугласник, тј. по I деклинационој врсти: бициклсти, бициклста, бициклстима..., а не по III: бициклсте, бициклста, бициклстама... Облици: бициклстама и сл. звуче крајње рогобатно и никако не одговарају савременој српској говорној и књижевнोजичкој пракси, па онда ни стандарднојезичкој норми.

Тежња ка употреби облика мушког рода у множини именица овога типа запажена је пре више од педесет година. Тако Марковић 1952: 14 каже како већина писаца у једини употребава облике на *-иста*, „а у множини је обратно: већина писаца поступа са овим именицама као да се у једини завршавају на сугласник, тј. у ном. мн. даје им се наставак *и (исти)*, а не *е*, како би се очекивало према једини на *а*“. Данас можемо рећи да је тај процес у говорној пракси доведен до краја, што констатује и Клајн 2000 (в. горе, у т. 5.3), па би

стога такво стање, према моделу: *биѝѝклисѝ(а)*, *-ѝ* м, мн. *биѝѝклисѝи*, ген. мн. *биѝѝклѝсѝѝа*, требало потврдити и експлицитном нормом.

7. Наши нормативисти, међутим, различито се односе према промени именица мушкога рода на *-исѝ(а)*.

7.1. У великој граматичкој *Савремени срѝскохрваѝски језик*, чијем је аутору морао бити познат Марковићев рад, допушта се двојака промена тих именица: ако се завршавају на *-исѝ*, мењају се као именице мушког рода на сугласник, дакле по I дефлексионој врсти, а ако се завршавају на *-исѝа*, онда у промени имају наставке именица женског рода на *-а* (Стевановић 1964: 536). То, како је већ речено, не одговара савременом стању у српском језику. Данас се ове именице у номинативу једнине употребљавају претежно, или готово искључиво, с наставком *-исѝа*, веома ретко у облику на *-исѝ*, али и у једном и у другом случају остали падежи једнине, осим ретких изузетака (в. напред у т. 6.2.1. и 6.2.2) имају наставке именица женског рода на *-а*, уз постојано мушки граматички род. О облицима множине овде се не каже ништа.

У средњошколској граматичкој српског језика (Станојчић–Поповић 1995) о промени именица на *-исѝ(а)* није речено ништа. Ни аутор *Творбе речи у срѝском језику* нема до краја искристалисан и јасно формулисан став о промени именица на *-исѝ(а)*. Ослањајући се на Марковићеве налазе, он истиче да је „већ Вук готово увек употребљавао варијанту *-исѝа*, а да је у модерним текстовима она знатно чешћа него *-исѝ*“ и додаје: „Множина је, међутим, готово увек на *-и*, а облици које из грађе цитира Марковић (стр. 16), као 'савршени гимназисте', 'нису само егѝисте, већ и алтруисте', данас су претежно застарели“ (Клајн 2003: 242–243). О облицима једнине у промени именица на *-исѝ(а)* ни овде се не каже ништа, можда зато што је аутор сматрао да то не иде у творбу речи, а и оно што је речено о множини више упућује на опис стања него на нормативно одређење.

Исти аутор у свом *Речнику језичких недоумица*, као што је већ речено, сасвим је одређен: „Множина је данас у сваком случају на *-и* (*реалисѝи* итд.)“ (Клајн 2000: 115). Дакле, не „претежно“, него „у сваком случају“! О промени у једнини ни овде се не каже ништа. Али од користи је за нормативистику и оно што је речено о облицима множине. Остали српски приручници типа језичког саветника (Језички приручник 1991, Српски језички приручник 2004, Слово о језику 1996, Слово о језику 2002, Фекете 2002, Фекете 2006, Телебак 2004 и др.) уопште се не осврћу на овај проблем.

7.2. У Правопису 1960 и актуелном српском Правопису 1993 заступљене су именице на *-исѝ(а)*, али на основу начина обраде уврштених лексема тога типа, не могу се извести комплетни закључци о њиховој промени у једнини и множини.

7.2.1. У Правопису 1960, у речничком делу, уврштено је доста ових именица (само у оквиру слова А 35). Ту, међутим, нема граматичких ознака које би упућивале на род или облике у промени, већ само на двојаке облике у номинативу једнине: *аванѝардисѝ(а)*, *аванѝѝурисѝ(а)*, *аѝѝмисѝ(а)*, *аѝѝѝнисѝ(а)*, *адвѝѝѝнисѝ(а)* итд. Тек у неким случајевима даје се и облик номинатива множине: *фѝѝѝисѝ(а)* мн. *-исѝи*, ген. мн. *фѝѝѝисѝѝа* (стр. 781).

7.2.2. У Правопису 1993, иако су именице на *-ист(а)* у речничком делу слабије заступљене него у Правопису 1960, уз сваку од њих систематски је означен и облик множине: *авангáрдист(а)*, мн. *-сти*, *авантúрист(а)*, мн. *-сти*, *адвѐнтист(а)*, мн. *-сти*, *алпíнист(а)* мн. *-сти* итд. Каква је промена именица овог типа у једнини не може се закључити, јер то није ничим назначено ни овде, ни у Правопису 1960.

7.2.3. На основу овога јасно је само двоје: прво, да се те именице јављају у облику са наставком *-ист(а)*, што ће рећи да се у номинативу једине завршавају или на *-ист* или на *-иста*, и, друго, да у множини имају наставка *-и*, дакле, у мушком роду, што се потврђује тек понеким примером у Правопису 1960, а систематски у Правопису 1993.

7.3. У нашим новијим речницима именице на *-ист(а)* обрађене су, зависно од карактера и намене, на различит начин.

У РМС (књига I, 1967: 41) „*авантúрист(а)* м онај који прави авантуре, који је склон авантурама; пустолов. — Међу гусаре су одлазили робови ... авантуристи. Пов. I. Гренланд је ... пронашао ... норвешки авантураиста Ерих Црвени. Петр. М.“

У РСАНУ (књига I, 1959: 14) готово исто, само уз друге примере: „*авантúрист(а)* м онај који је склон авантурама (3), пустолов; исп. авантурац, авантуријер, авантурник. — Америка је била земља драгих метала. То је примамило авантуристе и друге људе (Павл. Д., ПГл 1892, 28). Граф Александар Калиостро — чувени авантураиста и шарлаган (Кнеж. Б. 3, 60). Немачки трговци и авантуристе трговали су робом или робљем (Вуловић Д., XX век 1938, 4/59).“

Николић 2000, као што је већ речено, даје посебно именице на *-ист*, а на одговарајућем месту по азбучном реду одостраг и њихове паралелне облике на *-иста*, али само с податком о роду (*м*), без икаквих других ознака које би упућивале на облике у промени. Ту није чак означен ни облик номинатива множине.

У најновијем нашем речнику, једнотомнику *Речник српскога језика* Матице српске (2007) дата је кратка информација без примера:

„*авантúрист(а)* м (мн. *-сти*) човек склон авантурама, онај који прави авантуре, пустолов“ (РСЈ 2007: 16).

Према томе, ни на основу обраде именица овога типа као одредница у новијим речницима нашег језика (српскохрватског и српског) не може се извести закључак о томе како ваља деклинирати такве именице.

Анализа датих примера у РМС (грађу из РСАНУ већ раније је обрадио Марковић 1952) потврђује, међутим, констатације истраживача: да су облици на *-иста* бројније заступљени, да у једнини имају промену као именице женског рода на *-а* и да им је облик множине најчешће у мушком роду (с наставком *-и* у номинативу, а, уз нека одступања, и одговарајућим облицима у зависним падежима), дакле: *биџиклист(а)*, *биџиклистѣ*, *биџиклисти...*, мн. *биџиклисти*, *биџиклѣистѣ*, *биџиклистима...* (облици номинатива множине *авантúристе* и сл., данас су у српском говорном језику сасвим необични, као што је већ констатовао Клајн 2003: 243).

У ранијим речницима на српској страни, за које Марковић 1952 не даје податке, обрада именица на *-истӣ(a)* штура је и у сваком случају недовољна да би се могло закључивати о облику и промени тих именица.

Бакотић 1936 неке од њих бележи са наставком *-иста*, а неке са *-истӣ*, као у примерима:

АВАЛИСТА *м. љрав.* онај који се за авал потписује на меници (стр. 12).

АВАНТУРИСТ *м.* 1. онај који тражи авантуре; 2. пустолов (*ib.*).

Ристић–Кангрга 1928 нема речи *авалистӣа*, а ову другу бележи с двоја-ким наставком:

авантӯрист(*а*) *т Abenteurer т* (стр. 2).

У ова два речника именице на *-истӣ(a)* нису добро заступљене, нити су, како видимо, на исти начин обрађене, па нам то у утврђивању њиховог облика и промене у српском језику не може бити од помоћи.

8. Кад се сабере све што је овде речено о творби, значењу, акценту и де-флекцији именица на *-истӣ(a)*, може се закључити следеће:

8.1. Иако имамо два темељита дела о творби речи у хрватском и срп-ском језику (Бабић 1986 и Клајн 2003), чији су аутори проширили сазнања о многим појавама у овом подручју лингвистике, па и о именицама с наставком *-истӣ(a)*, творба и значење именица тога типа нису још до краја нити на задовољавајући начин обрађени, а нема ни сагласности истраживача о бројним отвореним питањима, тако да та материја захтева даља, минуциознија истра-живања.

8.2. Акценат именица на *-истӣ(a)* устаљен је (стоји редовно, без изузет-ка, на слогу који претходи наставку, тј. на пенултими кад је наставак *-истӣ*, а на трећем слогу од краја кад је наставак *-иста*), па ту чињеницу треба само потврдити експлицитном нормом.

8.3. Највише дилема и колебања има у вези с променом тих именица у српском стандардном језику (за разлику од хрватског, где је, као што је већ речено у т. 5.3, прихваћено једнообразно решење). Стога је то с практичног и нормативног становишта за нас најактуелније питање, чије решење не трпи даља одгађања.

Ако се пође од савременог стања у говорној пракси, које се у довољној мери искристалисало да се може узети као ослонац за формулисање експли-цитне норме, односно од језичког осећања велике већине изворних говорника српског језика, али и од традиције у српском књижевном језику од Вука до данас, предлози за нормативно регулисање употребе двојних облика именица на *-истӣ(a)* и њихове промене по падежима намећу се сами по себи и могу се изложити у неколико следећих ставова :

8.3.1. Именице с наставком *-истӣ(a)* у српском језику употребљавају се углавном у облику на *-иста*: *авангáрдиста*, *авантӯриста*, *аутомобилиста*, *бициклиста*, *економиста*, *колумниста*, *континиста*, *фелџидниста* итд., а много ређе у облику на *-истӣ*: *авангáрдистӣ*, *авантӯристӣ*, *аутомобилистӣ*, *бициклистӣ*, *економистӣ*, *колумнистӣ*, *континистӣ*, *фелџиднистӣ* итд., и то углавном у номинати-ву једине. У осталим падежима једине, без обзира на облик номинатива (на

-истй или -истйа), именице овога типа имају наставке именица женског рода на -а: *биџиклистй, биџиклистйе, биџиклистйи...*, као и *биџиклистйа, биџиклистйе, биџиклистйи...*, тј. мењају се по III деклинационој врсти, задржавајући мушки род.

8.3.1.1. Изузетак су именице на -истй у значењу властитог имена (новина, часописа, предузећа и сл.), које се мењају по I деклинационој врсти, као именице мушког рода на сугласник: *Комунистй, Комунистйа, Комунистйу...* (име листа), *Туристй, Туристйа, Туристйу* (име туристичке организације у Београду), *Славистй, Славистйа, Славистйу...* (име часописа), *Инџуристй, Инџуристйа, Инџуристйу...* (име руске туристичке организације) и сл. (в. о томе опширније у тачки 5.2. и 6.2.1).

8.3.1.2. Други је изузетак, кад се употребљава само облик на -истй (који се мења као и друге именице мушког рода на сугласник, дакле по I деклинационој врсти), веза с бројевима два, три и четири: *два биџиклистйа, три биџиклистйа, четири биџиклистйа*, где облик генитива јединине стоји на месту некадашњег дуала. Ту никако не би ишло: *два биџиклистйе, три биџиклистйе, четири биџиклистйе* (опширније о томе в. у тачки 6.2.2).

8.3.2. У множини именице на -истй(а), без обзира на то завршавају ли се у номинативу јединине на -истй или -истйа, имају искључиво облике мушког рода (на -истй), мењају се, дакле, као и све друге именице тога рода на сугласник, тј. по I деклинационој врсти: *биџиклистйи, биџиклистйа, биџиклистйима...*, а не по III: *биџиклистйе, биџиклистйа, биџиклистйама...* Облици: *биџиклистйама* и сл. никако не одговарају савременој српској говорној и књижевnojезичкој пракси, па онда ни стандарднојезичкој норми (в. о томе опширније у тачки 6.3).

Ову чињеницу не потврђују само савремено стање у српској говорној пракси и књижевnojезичка традиција од Вука до данас него и јасно исказани ставови нормативиста (Правопис 1993, Клајн 2000, Клајн 2003, и др.).

9. Будући да наши правописни приручници и речници, а поготово граматике, не посвећују довољну, а неки, могло би се рећи, чак и готово никакву пажњу именицама с наставком -истй(а), потребно их је допунити и осавремениити на тај начин што ће се унети одговарајуће норме о употреби именица тога типа, посебно о њиховим основним облицима и промени.

9.1. У нормативним граматикама треба јасно истаћи да се именице мушког рода на -истй(а) у савременом српском стандардном језику употребљавају углавном у своме дужем облику (на -истйа), а врло ретко у краћем (на -истй), што је такође стандардно, али да у оба случаја у јединици, осим неких изузетака, које такође треба назначити (в. напред у т. 8.3.1.1. и 8.3.1.2), имају промену као именице женског рода на -а, тј. да се, убрајају у III деклинациону врсту, а у множини као именице мушког рода на сугласник, што значи да се мењају по I деклинационој врсти (како је то опширније овде већ објашњено, у т. 8.3.1. и 8.3.2).

9.2. У правописним приручницима, у њиховом речничком делу, потребно је, бар у овом случају, а пожељно би било и у осталима, уз сваку одредницу означити род и наставке генитива јединине, те пуне облике номинатива и генитива множине, као у примеру:

биџиклист(а), -ѐ м, мн. биџиклисти, ген. биџиклйстѧ.

9.3. На исти начин треба именице на -исѝ(а) обрадити и у речницима књижевног и/или стандардног језика, па и у речницима страних речи, како је то већ учињено у најновијем речнику те врсте на српској страни (Клајн–Шипка 2006 и каснијим издањима: 2007, 2008)), мада аутори нису сматрали да је овде потребно додавати и генитив множине. Ту је доследно спроведен овакав принцип обраде:

аболицидист(а), -ѝ м, мн. аболицидисти [в. аболиција] присталица аболиционизма.

авантүрист(а), -ѝ м, мн. авантүристи [в. авантура] пустолов, љубитељ авантура.

Итд.

Таквом граматичком обрадом јасно су и потпуно означени сви елементи који упућују на основни облик и промену именица овога типа у српском стандардном језику.

10. На самом крају треба рећи да је нормативно регулисање употребе именица мушког рода на -исѝ(а) један од актуелних задатака српске нормативистике након дисолуције заједничког српскохрватског стандардног језика, утолико пре што се хрватска стандарднојезичка норма у третману именица овога типа одредила према друкчијим критеријима (в. о томе у т. 5.3), а стање у српској говорној пракси, па добрим делом и у ставовима нормативиста, довољно се искристалисало да се та материја и на овој страни може (свакако, друкчије него на хрватској) нормативно регулисати.

ЛИТЕРАТУРА

- Бабић 1986: Stjepan Babić, *Tvorba riječi u hrvatskom književnom jeziku. Nacrt za gramatiku*, Zagreb: Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti – Globus.
- Бакотић 1936: *Речник српскохрватског књижевног језика*, израдио Др. Лујо Бакотић, Београд: издање пишчево.
- Бродњак 1993: Vladimir Brodnjak, *Razlikovni rječnik srpskog i hrvatskog jezika*, Zagreb: Školske novine – Hrvatska sveučilišna naklada.
- Језички приручник 1991: Павле Ивић – Иван Клајн – Митар Пешикан – Бранислав Брборић, *Језички приручник*, Београд: Радио-телевизија Београд.
- Клајн 2000: Иван Клајн, *Речник језичких недоумица*, пето (прво ћирилично) издање, Београд: Српска школска књига.
- Клајн 2003: Иван Клајн, *Творба речи у савременом српском језику. Други део: Суфиксација и конверзија*, Београд: Завод за уџбенике и наставна средства, Институт за српски језик САНУ – Нови Сад: Матица српска.
- Клајн–Шипка 2006: Иван Клајн – Милан Шипка, *Велики речник страних речи и израза*, Нови Сад: Прометеј.
- Марковић 1952: Светозар Марковић, *О именицама на -ист и сл.*, Наш језик III/1–2, Београд, 12–27.
- Маретић 1899: Dr Tomo Maretić, *Gramatika i stilistika hrvatskoga ili srpskoga jezika*, Zagreb.

- Маретић 1924: Dr. Tomo Maretić, *Jezični savjetnik*, Zagreb: Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti.
- Маретић 1931: Dr. Tomo Maretić: *Gramatika i stilistika hrvatskoga ili srpskoga jezika*, Zagreb.
- Николић 2000: Мирослав Николић, *Обраћни речник српског језика*, Београд: Палчић.
- Правопис 1960: *Правопис српскохрватског књижевног језика*, Нови Сад: Матица српска – Загреб: Матица хрватска.
- Правопис 1993: *Правопис српског језика*, приредили Митар Пешикан – Јован Јерковић – Мато Пижурица, Нови Сад: Матица српска.
- ПСП 2007: *Правопис српског језика*, Нови Сад: Матица српска.
- Ристић–Кангрга 1928: Dr. phil. Светомир Ристић – Јован Кангрга, *Речник српскохрватског и немачког језика, други део: српскохрватско–немачки*, Београд: Издавачка књижарница Рајковића и Ћуковића.
- РМС 1967: *Речник српскохрватског књижевног језика*, књ. I, Нови Сад: Матица српска – Загреб: Матица хрватска.
- РСАНУ 1959: *Речник српскохрватског књижевног и народног језика*, књ. I, Београд: Српска академија наука – Институт за српскохрватски језик.
- РСЈ 2007: *Речник српског језика*, Нови Сад: Матица српска.
- Слово о језику 1996: Драго Ћупић – Егон Фекете – Богдан Терзић, *Слово о језику. Језички поучник*, књ. I, Београд: Партенон.
- Слово о језику 2002: Драго Ћупић – Егон Фекете – Богдан Терзић, *Слово о језику. Језички поучник*, књ. I I, Београд: Партенон.
- Српски језички приручник 2004: Павле Ивић – Иван Клајн – Митар Пешикан – Бранислав Брборић, *Српски језички приручник*, Београд: Београдска књига.
- Станојчић–Поповић 1995: Живојин Станојчић – Љубомир Поповић, *Грамађика српског језика за I, II, III и IV разред средње школе*, Београд: Завод за уџбенике и наставна средства.
- Стевановић 1964: Михаило Стевановић, *Савремени српскохрватски језик. Грамађички системи и књижевнोजезичка норма. Увод, Фонетика, Морфологија*, Београд: Научно дело.
- Телебак 2004: Милорад Телебак, *Праћични језички савјетник*, Српско Сарајево: Завод за уџбенике и наставна средства.
- Фекете 2002: Егон Фекете, *Језичке доумице*, Београд: Апостроф.
- Фекете 2006: Егон Фекете, *Језичке доумице – новије и старије*, Београд: Београдска књига.
- Ћирилов 1989: Jovan Ćirilov, *Hrvatsko--srpski rječnik inačica. Српско--хрватски речник варијанти*, Београд: Стилос.
- Ћорић 2000: Божо Ћорић, *Суфикс -нст(а) у српском стандардном језику*, Наш језик XXXII, Београд, 211–235.

S u m m a r y

*Milan Šipka*LEXICAL MORPHOLOGY, MEANING, AND INFLECIONAL
MORPHOLOGY OF THE NOUNS ENDING IN -IST(A)

The nouns ending in *-ist* and *-ista*, e. g. *turist* and *turista*, mostly loanwords, have been commanding interest among Serbian and Croatian grammarians (from Ma-retić 1899. to Klajn 2003) for more than one century. This interest can be ascribed to their dual form, their concurrent usage in speech. Most recently, the attention has been reduced to the Serbian language area, as the Croatian norm mandates exclusive use of the form ending in *-ist*. In Serbian, the forms in *-ista* are dominant, with those ending in *-ist* used extraordinarily rarely. This in turn has created an array of unresolved issues, which are thoroughly analyzed followed by a proposal for their normative treatment. The analysis of the current speech praxis, Serbian literary language tradition from Vuk Stefanović Karadžić to the recent days, coupled with the opinions of normative linguists point to the conclusion that along with the dominant form (ending in *-ista*), one needs to allow in normative singular the other forms (ending in *-ist*). Furthermore, both these should have the same inflection the feminine inflectional pattern in singular *-a*: *turist*, *turiste*, *turisti* ... as well as *turista*, *turiste*, *turisti* ..., with masculine consonantal form in plural *turisti*, *turista*, *turistima* ... This approach would properly regulate both existing forms in the Serbian standard.